

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2466

"EL NUEVO PERIODICO"

REDACCION Y ADMINISTRACION: RECONQUISTA 268, Esqr. 42 BUENOS AIRES

Leto I.

BUENOS AIRES, 7. OKTOBRA 1933

Štev. 3.

NAROČNINA: Za Juž. Ameriko in za celo leto \$ arg. 5.—, za pol leta 2.50. - Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs. LIST IZHAJA OB SOBOTAH

Atentat na kancelarja Dollfussa

V poslopiju avstrijskega parlamenta je sprožil nanj dva strela 22-leten fašist ter ga lahko ranil - Notranje prilike v Avstriji v zvezi s političnim položajem Osrednje Evrope

Pretekli terek dopoldne se je mučil avstrijski kancelar Dollfuss v poslopiju dunajskega parlamenta, kjer je prisostvoval seji Krščanske socialne stranke, na kateri se je razpravljalo vprašanje razpustitve te politične organizacije.

Ko je kancelar zapustil sejno dvorano ter krenil po hodniku, kjer ga je čakala skupina oseb, ki so prišle, da načelniku vlade osebno izročijo razne prošnje, kakor se je to dogajalo skoro vsak dan, je stopil predenj mladenič ter mu dejal: "Gospod kancelar, tu Vam izročam prošnjo." V hipu, ko se je Dollfuss obrnil do pretveznega prosilca, je ta nameril revolver ter začel streljati.

Trgovinski minister Stokinger, ki je stopal po hodniku pred kancelarjem, se je brž obrnil ter zgrabil atentatorja krepko za roko. V istem hipu pa se je že bil sprožil drugi strel. Policaji, ki so spremljali Dollfussa, so takoj aretirale napadalca ter ga odvedli na policijo, kjer je izjavil, da se piše Dertil in da mu je 22 let. Tudi je policija takoj obkolila poslopije parlamenta ter aretirala mnogo oseb, ki so se nahajale v notranjosti, a jih je kmalu spet spustila na svobodo.

Kancelar Dollfuss se ni prav nič vznemiril. "Ranili so me", je dejal ministru Stokingerju, "Pokličite takoj doktorja Denka. Toda, za božjo voljo! Nikar ne dovolite, da nastane sedaj zmešnjava! Rešilnega voza ne rabim; saj se lahko peljem v svojem avtu."

Nadaljeval je sam svojo pot do vozila, s katerim se je prepeljal do sanatorija dr. Denka, zasebnega družinskega zdravnika. Ko so ga tu srežili, da ga pregledajo, so ugotovili, da ga je ena krogla lahko ranila v desno roko, druga pa je zadela na gumb iz metala, predrla jopič, opraskala nekoliko eno rebro ter padla nato na tla.

Ko so ga obvezali, je Dollfuss šel na svoj dom, kjer je sprejel več ministrov, katerim je zagotovil, da bo kljub ranam še nadalje vodil državne posele.

Zvečer je kancelar govoril po radiju; prečital je poslanico naslovljeno avstrijskemu ljudstvu. Rekel je med drugim: "Dasi je pravi čudež, da sem izbegnil nevarnosti, se pa vendarle čutim močnega in poln korajže." Ko je govoril o svojih ranah, je dejal v šaljivem tonu: "Nič hudega ni; o takšnih kroglah smo pravili tekmo vojne na avstrijskih frontah, da je vsaka vredna sto gol-dinarjev."

Atentator Dertil, katerega so izpraševali na policiji, je trdil, da ne pripada nobeni stranki, a mu tega ne verjamejo. Socialistična stranka je objavila komunike, v katerem pravi, da ima dokaze, ki izpričujejo, da je atentator aktiven član nacionalsocialistične avstrijske organizacije hitlerjevskega kova.

Ko so ga vprašali, zakaj je izvršil atentat, je dal celo vrsto odgovorov. Dejalo je, da zato, ker je hotel dokazati javnosti, da je Dollfuss nesposoben, ker še samega sebe ne zna čuvati; kako naj pa skrbi kar za celo državo. Pozneje je dal drugo razlago: hotel da je vzbuditi pozornost javnosti ter ji povedati, da se Avstrija ne bo rešila, če se ne spet vpostavi monarhija ter pokliče na prestol princ Oton Habsburški. Čez nekaj časa je dal še tretje pojasnilo: Z atentatom je hotel opozoriti javno mnenje na svojega očna dr. Guentherja, ki da je edini

človek, ki je v stanu privedi Avstrijo do blagostanja.

Fant se najbrž dela bolj brihtnega, nego je v resnici. Policija je izvedela, da ima Dertil brata, katere-

Kancelar Dollfuss

ga so obmejne oblasti pred nedavnim aretirale, ker je služil nemškemu rajhovskim fašistom kot kurir.

V zvezi z atentatom na kancelarja Dollfussa — "malega Napoleona", kakor ga imenujejo v Avstriji — stopa še bolj v ospredje vprašanje notranjega položaja v avstrijski republiki, in s tem tudi vprašanje splošnega političnega in gospodarskega položaja v Osrednji Evropi.

O velik in včasih skoro razburiljivi napetosti med Dunajem in Berlinom, ki je bila nastala v poslednjih tednih, so čitatelji gotovo že poučeni in vedo, kako je Dollfussova vlada v poslednjem času odločno nastopila proti avstrijskim Hitlerjevcem, ki bi Avstrijo radi priključili Nemčiji.

Izid svetovne vojne je spravil oni del bivše avstro-ogrske monarhije, ki tvori sedanjo Avstrijo, v zelo težak gospodarski položaj, s katerim se bori že vsa ta dolga povojna leta, podpirana s posojili od strani veslel, posebno Francije, kateri bi nikakor ne bilo po godu, če bi Avstrija hotela povečati z "Anschlussom" moč nevarnega soseda na drugem bregu Rena.

Ker pa na večne podpore ni mogoče računati, marveč treba misliti na trajno rešitev iz gospodarskih stisk, so se v avstrijskem javnem mnenju pojavile razne struje, ki bi rade našle rešitev na različne načine.

Nekatere vleče krvna sorodnost k Nemcem iz "rajha", kateremu bi radi priključili sedanjo Avstrijo. Poleg te krvne sorodnosti so nastopili v zadnjih mesecih tudi še čisto strankarski motivi, ki družijo hitlerjevce na obeh straneh meje.

Proti težnjam te prve struje niso samo Francija in države Male antante (v zadnjem času tudi Italija, ki je menda uvidela, da bi Velika Nemčija začela najbrž siliti tudi proti jugu na Jadransko morje), protivijo se jim tudi mnogi avstrijski rodoljubi, ki vedo, da bi "Anschluss" izpremenil sedanjo samostojno avstrijsko republiko v odvisen privesek nemške države. Ti rodoljubi se še živo spominjajo "zlatih cesarskih časov", in mnogo jih je še takih, ki se doslej nikakor niso odpovedali sanjam in nadi, da se bodo ti časi še povrnili. Treznejši možje pa, ki vedo, da je izključeno, da bi se nekdanje cesarstvo obnovilo v stari obliki, računajo, da bi tudi sedanja Avstrija prišla lahko spet do svoje gospodarske

moči in svoje veljave, če bi se z ustanovitvijo gospodarske federacije obdonavskih držav spet združile gospodarske sile, ki so bile v počasnem naravnem razvoju stvorile v bivši Avstro-Ogrski močno in organizirano gospodarsko skupnost.

Sedaj še ni mogoče prerokovati, katera izmed navedenih teženj bo končno prišla do veljave v avstrijski republiki. Položaj se menda tudi ne bo še tako kmalu razčistil, ker imajo tudi zunanji vplivi važno vlogo pri odigravanju notranjih avstrijskih dogodkov, kar morda združuje njihov razvoj.

RUSKI ZNANSTVENIKI PREKOSILI PICCARDOV VIŠINSKI REKORD

Preteklo soboto sta ruska znanost in tehnika izvojevali prekrasno zmago. Ruskim znanstvenikom se je posrečilo dvigniti se v ogromnem balonu v stratosfero, 19 tisoč metrov nad zemljo. Posekali so tako višinski rekord, katerega je imel do sedaj belgijski učenjak Piccard.

Balon, v čigar gondolo so se zaprli inženjerja Birnbaum in Godunov ter pilot Prokoviev, se je dvignil srečno in z veliko brzino, tako da je bilo videti čez pol ure na nebu samo eno belo pikico, dasi znaša premer balona, katerega so krstili z "Z. S. S. R", celih 35 metrov.

Vzlet se je izvršil v znanstvene namene ter so hoteli ruski učenjaki med drugim proučevati tudi možnost poletov v stratosferi, ker računajo, da bi se v veliki višini mogle doseči takšne hitrosti, da bi se Ocean lahko preletel v par urah.

V svetu Družbe narodov bo sedaj zastopana tudi Argentinja. Občni zbor Zveze, ki sedaj zaseda v Ženevi, je tako sklenil na svoji ponedeljski seji.

VLADNA KRIZA NA ŠPANSKEM

Novi španski vladi, katero je bil po tolikem trudu sestavil g. Lerroux, je bilo odmerjeno prav kratko življenje. V ponedeljek se je predstavila parlamentu in je ministrski predsednik prečital vladno deklaracijo, kateri je sledila precej burna razprava. Naslednjega dne je zbornica izrekla vladi z veliko večino svojo nezaupnico. Zato je moral Lerrouxov kabinet odstopiti.

VOLILNI SEZNAMI

V državljskih seznamih so bili vpisani 30. junija t. l. 2 milijona 579 tisoč 103 volilci, med katerimi je bilo 171 tisoč 109 naturaliziranih tujcev t. j. takšnih priseljencev, ki so zaprosili za argentinsko državljanstvo ter ga tudi dobili.

RAZNE VESTI

Nov potres

je prestrašil pretekle dni prebivalce italijanskega mesta Sulfone. Zemlja se je tresla štiri sekunde precej občutno in slišati je bilo votlo podzemsko grmenje. Mnogo hiš, ki jih je bil poškodoval že potres v prejšnjem tednu, se je sedaj zrušilo.

Huda nesreča

se je dogodila v bukareštanski sinagogi. Radi neutemeljenega alarma, da v templju gori, so vsi ljudje začeli siliti na prosto. Radi prevelike gneče se je ena galerija udrla in je zgubilo življenje devet žensk, trideset pa jih je bilo ranjenih.

Praznik nemške žetve

so organizirali preteklo nedeljo na Bueckebergu pri Hanoverju. Zbrala se je tam res ogromna množica poljedelcev iz vseh krajev Nemčije, namreč preko pol milijona duš. Bil je to velik praznik na čast nemškemu kmetu, ki jih hitlerjevska vlada hoče prikleniti nase.

Na Kubi

ne bo še tako zlepa miru. Poročila še vedno govore o streljanju, neredih, zarotah itd.

Maršal Hindenburg,

predsednik nemške republike, je obhajal v ponedeljek 86. obletnico svojega rojstva.

Tudi v Italiji

močno pada število rojstev in to vključ tako bučni propagandi, ki jo je naredila fašistična vlada za povečanje prebivalstva. Glavno fašistično glasilo objavljala članek, ki je prišel baje izpod peresa predsednika vlade in v katerem je rečeno, da bo Italija prav kmalu glede rojstev na isti stopnji kakor Francija, če se rodovitost naroda ne bo povečala.

Grčija bo kupila

50 tisoč ton argentinskega žita. Ker veljajo tudi na Grškem, kakor skoro po vseh drugih deželah, omejitve glede uvazanja poljskih pridelkov, je bilo potrebno posebno dovoljenje atenske vlade.

ODMEVI

"LA PRENSA", ugledni kolos južnoameriškega tiska, je napisal v svoji številki od 4. oktobra naslednje besede o "Novem listu":

"El Nuevo Periódico. — Con esta denominación apareció recientemente en esta capital una publicación semanal, órgano esloveno de la colectividad yugoeslava radicada en nuestro país, que, como expresa en el número inicial, se incorpora a las actividades periodísticas locales con el propósito de constituir un lazo entre los argentinos y los miembros de aquella, los cuales, agrega, se solidarizan completamente con los intereses y destinos de su nueva patria.

"El Nuevo Periódico", que aparece con la dirección del señor Victor Kjuder, y en cuyo directorio desempeñan la presidencia y vicepresidencia, respectivamente, los señores arquitecto Victor Sulcic y doctor Kosta Veljanovic, señala en sus palabras de presentación, con alto encomio, el convencimiento del glorioso porvenir que espera a la Argentina, y al hacerlo, en conceptos que reflejan el agradecimiento de la colectividad eslovena por la hospitalidad que se le brinda, establece su aspiración a que los miembros de esta representen ante la opinión pública la cultura, capacidad y virtudes del laborioso obrero de su país.

"El Nuevo Periódico" significa un serio esfuerzo que la colectividad a que está destinado ha sabido valorar debidamente."

"JUGOSLAVIJE" je priobčila v svoji številki od preteklega tedna naslednje:

"Novi list". — Ovakav naslov nosi novo glasilo naše braće Slovenaca u ovoj gostoljubivoj zemlji Argentini, koje je ugledalo sveta prošle sedmice. List je odlično uredjen i izlazi jedan put na sedmicu. Urednik mu je poznati i oprobani novinar brat dr. Viktor Kjuder a vlasnici gg. Viktor Sulčić i dr. Kosta Veljanović. Ova tri ugledna imena daju nam dovoljne garancije, da će novi nam kolega umeti visoko držati barjak narodnih interesa i biti čvrsta spona ljubavi i sloge medju Slovincima i nama — njihovom braćom Hrvatima i Srbima. Zdravo i sretno!"

"SLOVENSKI ODDELEK" istega lista je objavil sledeče vrstice pod naslovom "Novi list":

"Preteklo soboto smo dobili Slovinci v Južni Ameriki nov časopis pod naslovom "Novi list", katerega sprejemamo z veseljem in s priskrbinim pozdravom.

"Kličemo mu — "dobro došli". Želimo mu obstoja in razvoja med našimi rojaki, ki so potrebovali podobno glasilo. Iz prve številke se razvidi, da je list v dobrih, zanesljivih in sposobnih rokah, s tem si bo tudi lažje odprl pot med nas ter pridobil mnogo čitateljev.

"Čestitamo našim rojakom / na takšnem narodnem podjetju, ker s tem so nam odprli novo okno v svet! — Uredništvo "Slov. Oddeka."

Obtoženec Lubbe, ki je na procesu v Lipskem priznal, da je zanelil požar v nemškem drž. zboru.

O BREZPOSELNOSTI

Kakor smo že na kratko javili v prejšnji številki našega lista, je argentinska vlada potom notranjega ministrstva predložila kongresu zakonski osnutek za osnivanje posebnega Državnega odbora za brezposelne.

Minister Melo je ta zakonski predlog pospremil še z daljšim poročilom, v katerem razglablja o vzrokih in obsegu brezposelnosti v Argentini, o pomoči, ki so jo do sedaj nudile oblasti in druge ustanove nezaposlenemu delavstvu, ter o načrtih za bodočnost.

Poročilo pravi, da je brezposelnost v tej deželi odsev skrajno nepoljnih gospodarskih prilik po vsem svetu: gospodarstvenik po vsem svetu; gospodarska kriza traja že dolgo in, ker ni še mogoče predvidevati kakšnega zboljšanja, je dolžnost državnih oblasti, da skušajo najti trajno rešitev glede brezposelnosti, ne pa samo začasen lek. Brezposelnost se v Argentini sicer še ni tako razpasla, kakor v mnogih drugih državah, vendar pa je štetje, katero je izvršilo Državno delovno oddeljenje v drugi polovici preteklega leta, dokazalo, da je nujno potrebno poskrbeti za olajšanje težkega položaja, v katerem se nahajajo mnoge družine, bivajoče v tej deželi.

"Departamento Nacional del Trabajo" je lani naštel v vsej Argentini 333 tisoč 997 brezposelnih; od teh jih je bilo popolnoma nezaposlenih 263 tisoč 265. Če primerjamo to število s številom prebivalstva republike, vidimo, da je od vsakih dvesto prebivalcev (števši seveda tudi otroke in ženske) pet oseb brez slehernega zaslužka.

Vlada si je prizadevala izboljšati položaj s tem, da je skušala dati večji razmah javnim delom, predpisala uporabo domačih proizvodov pri teh delih, omejila priseljevanje ter poskrbela za prevoz brezposelnih v one kraje dežele, kjer so mogli dobiti dela; končno je poskrbela tudi za podpiranje onih, ki so za delo nesposobni. Vlada je sprva tudi mislila, da bi bilo dobro spraviti one brezposelne priseljence, o katerih ni pričakovati, da se bodo lahko za stalno naselili v deželi, nazaj v kraje, od koder so prišli ter je v ta namen že računala s potrebnimi izdatki. Praktično pa se je kmalu izkazalo, da je večina teh kandidatov za repatriacijo brez osebnih dokumentov, ali pa da jih vsaj skrivajo, ter bi jih radi tega ne hoteli sprejeti države, katerim pripadajo. To namero je torej vlada opustila.

Sklenila pa je osredotočiti vsa prizadevanja, katerih namen je najti delo za brezposelne ter sploh na kakršenkoli način skrbeti, da se olajša njihov položaj, v enem samem vodstvu: v Državnem odboru za brezposelne. Štel bo sedem članov; tri bo imenovala vlada, ostale štiri pa, vsaka po enega, naslednje ustanove: Trgovinska borza, Argentinska industrijska zveza, ter Argentinsko društvo za boj proti brezposelnosti. Predsednika bo izbrala vlada in člani odbora ne bodo prejeli nobene odškodnine za svoj trud.

Sporazumo z Državnim delovnim oddeljenjem bo novi odbor od časa do časa predložil vladi svoje načrte in predloge ter proračun, ki ne bo smel presegati v naprej določene svote. Vlada namerava izročiti za sedaj odboru en milijon pesov;

odbor pa bo tudi pooblaščen, da zbira prispevke in darove za to pomožno akcijo, moral pa bo vsak mesec predložiti vladi obračun o uporabi denarja, ki ga je prejel. "Departamento Nacional del Trabajo" se bo še nadalje zanimal, kakor je to določeno v zakonih in odlokih, za nameščanje brezposelnih ter za repatriiranje onih, ki bi radi šli domov, in takih, ki nimajo potrebnih, po ustavi in zakonih določenih predpogojev za bivanje v Argentini.

Vsa državna oddeljenja bodo novemu odboru pomagala, v kolikor bo potrebno ter ne bo oviralo rednosti javne službe. Osrednja vlada se bo obrnila tudi na pokrajinske vlade, da bodo sodelovale.

Ker je parlament zaključil svoje zasedanje in ker ni še gotovo, ali bo imel tekom počitnic kakšne izredne seje, ni mogoče prerokovati, kdaj se bo novi odbor, katerega si je zamislila vlada, ustanovil ter prevzel akcijo za omejitve in zmanjšanje gorja in bede, ki tudi Argentini ni popolnoma prizanesla, saj je tudi v tej rodovitni deželi mnogo družin, ki nimajo zagotavljenega vsakdanjega kruha.

Vsekakor pa je napravilo na javno mnenje najugodnejši vtis dejstvo, da je vlada prepričana o važnosti vprašanja brezposelnosti ter da je sklenila posvečati mu trajno pažnjo. Le glede sredstev in načinov, s katerimi naj bi se brezposelnost omejila ter, po možnosti, popolnoma odpravila, niso vsi enakega mnenja. Nekateri predlagajo, naj bi vlada začela graditi velike javne naprave, ceste, železnice itd. Denarna sredstva, ki bi bila potrebna v to svrhu, naj bi si preskrbela s tem, da bi prekinila amortizacijo konsolidiranega notranjega in zunanega državnega dolga ter izdala državne bone, ki bi jih morale obvezno pokupiti banke in zavarovalnice.

Drugi spet pravijo, da je ideja glede ustanovitve Odbora za brezposelne dobra, samo trebalo bi dati temu odboru mnogo večjo oblast in izdatnejša denarna sredstva, nego mu jih je določila vlada v svojem zakoskem osnutku. V tem pogledu naj bi veljala za vzgled podobna organizacija, ki že deluje v Združenih državah Severne Amerike.

Tretji spet gledajo še dalje v bodočnost in pravijo, da bi bilo potrebno izvesti smotreno kolonizacijo ter popolnoma spremeniti načela, ki so veljala v tem pogledu do sedaj. Argentinija, tako bogata in tako redko obljudena dežela, bi ne smela poznati brezposelnosti. Treba bi le bilo, da bi se družinam brezposelnih dala možnost, da postanejo, brez prevelikih težav, posestniki takšnega kosa zemlje, katerega bodo člani vsake družine sami oddelovali in od katerega bodo dobili vse, ali skoro vse ono, kar rabijo za življenje. Nuditi bi bilo treba brezposelnim možnost, da se spremenijo v male kmetovalce, ki sami pridelajo žito, koruzo, sadje, krompir, fižol in zelenjavo, ki jim rabi za življenje, da imajo svoje živinče itd. Tako pač, kakor je po državah Evrope, kjer večina poljedelcev obdeluje zemljo za to, da od nje živi.

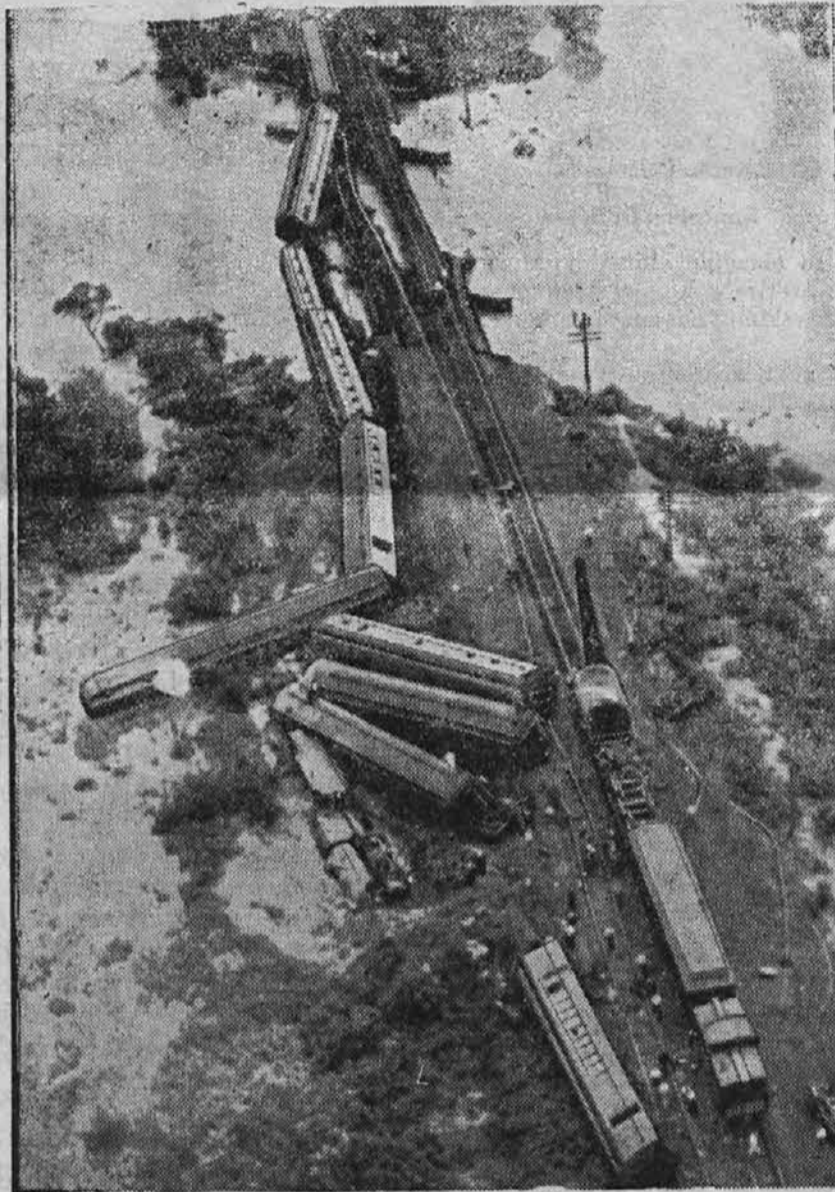
Takšnemu kmetovalcu ne more kriza preveč do živlega; njega ne more mnogo brigati, ali so

cene pridelkov na svetovnih tržiščih visoke ali nizke, saj sam porabi tisto, kar pridelal. V sadjarstvu, živinoreji, kokošjereji itd. pa lahko najde vir dohodkov, s katerimi si preskrbi obleko, obutev in drugo, česar si sam ne more izgotoviti. In čim več želočev je pri hiši, tem več rok je tudi, ki bodo zemljo skrbneje obdelovale in bo radi tega tudi več dala.

Misel je zdrava. Za nezaposlenega delavca, ki se naseli z družino na lasten kos zemlje, je vprašanje brezposelnosti rešeno za vselej; dela bo imel, kolikor ga bo hotel. Svote, ki jih vlada namerava uporabiti v dobrodelne svrhe, bi bili brez dvoma boljše naložene, če bi se uporabile za izvedbo takšne kolonizacije.

Mnogo družin bi na ta način prišlo do svojega dela, svojega vsakdanjega kruha, do svoje samostojnosti in tudi do boljšega zraku in boljšega duševnega ter telesnega zdravja, nego je ono, ki jih čaka v velemestu, kakršno je Buenos Aires.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Železniška katastrofa blizu New Yorka. Zakrivila jo je voda, ki je izpodjedla podlago, na katerih so stoneli stebri mosta. Po čudežnem naključju je pri tej nesreči zgubila življenje samo posadka lokomotive.

IZ BUENOSAIREŠKE KRONIKE

Izjalovljeni načrti za motenje javnega reda

Pretekli petek popoldne je policija aretirala v neki hiši na ul. Salta bivšega generala Toranza, proti kateremu je bila že pred mnogimi meseci izdana tiralica. Toranzo, hud pristaš personalističnega radikalskega režima, je bil namreč zapleten v razne zarote proti vladi. Zbežal je bil v Urugvaj, od koder je pred nedavnim prišel skrivaj v Buenos Aires. Pravijo, da je tu stopil v stike z nekaterimi aktivnimi častniki ter da je hotel organizirati vstajo. Nekdo, ki je bil o teh načrtih poučen, je opozoril odgovorne oblasti.

V nedeljo zjutraj pa je policija izsledila skupino zarotnikov, ki so bili že vse pripravili, da bodo proti večeru, ko se v kinematografih in gledališčih končajo popoldanske predstave, izvali v raznih krajih mesta nereda.

Načrti so se tudi ta krat izjalovili, ker je policija še o pravnem času vse izvohala, izvršila več hišnih preiskav, zaplenila nekaj orožja ter pozaprila več zarotnikov, med njimi tudi nekaj podčastnikov in par oficirjev. Imeli bodo opravka s sodnikom.

BOJ PROTI TOLOVAJEM

V ponedeljek zvečer je nalezela policijska patrula v Ciudadeli na dva človeka, ki sta se zdela komisarju sumljiva. Na poziv, naj se ustavita, je eden izmed dvojice izlekel revolver ter začel streljati. Policaji so takoj odgovorili na isti, oziroma boljši način; nevarni človek se je zgrudil na tla in kmalu izdihnil.

Izkazalo se je, da je to bil tolovaj "El Paisanito" — tako so ga imenovali po domače — ki je bil koncem marca t. l. pobegnil skupno z drugimi 16 tovariši, iz jetnišnice v La Plati, in ki je imel na vesti celo vrsto roparskih napadov.

Njegovega spremljevalca, šoferja Romo, je policija prijela. Poznala ga je kot člana razbojniške tolpe, katerega je že dolgo iskala. Možakar si je hotel takoj zagotoviti naklonjenost svojih varuhov ter se je radi tega ponudil, da jih bo vodil do hiše, v kateri se skrivajo njegovi tovariši po poklicu.

In tako je tudi v resnici storil naslednjega dne, v torek. Vodil je policaje do neke hiše v bližini La Plate. Tu so zastopniki varnostne oblasti skušali vdreti v poslopje, a komaj so se vrata odprla, so začeli stanovanci streljati. Policija je seveda tudi uporabila orožje. Streljanje je trajalo več minut, dokler se tolovaji niso vdali. Enega izmed njih je bila krogla ranila. Tekom streljanja pa se je bil zgrudil, smrtno zadet, tudi policijski nadzornik Romulo Di Bastiano.

NEZANESLJIV ČLOVEK

Vodstvo velike prodajalne "Tienda la Ciudad de Londres" je dalo aretirati blagajnika J. Culebrasa Rodrigueza, ker je "olajšal" blagajno za okroglih 200 tisoč pesov. Mož je tako spretno gibal prste, da so mu šele po dolgem času prišli na sled.

SAMOMOR OBUPANEGA TRGOVCA

Trgovec Daniel Fernández, kateremu so na javni dražbi prodali nje gov "almacén", ni mogel prenesti tega udarca usode in slabih časov. Naslednjega dne se je obesil. Dve mladoletnima fantičkoma, njegovima sinovoma, je nesrečnik ugrabil s tem očeta.

Z MIRNIM SRCEM SE LAHKO ZATEČETE

ZASEBNO KLINIKO

Calla Ayacucho 1584 U. T. 41 - 4985 Buenos Aires

V VSAKEM SLUČAJU

KO ČUTITE, DA VAM ZDRAVJE NI V REDU. NAŠLI BOSTE V NAŠI KLINIKI SPECIALIZIRANE ZDRAVNIKE IN NAJMODERNEJŠE ZDRAVSTVENE NAPRAVE

UPRAVITELJ NAŠ ROJAK DR. K. VELJANOVIĆ

NAŠA KLINIKA JE EDINA SLOVANSKA KLINIKA, KI SPREJEMA BOLNIKE V POPOLNO OSKRBO, IN SICER PO JAKO ZMERNIH CENAH. IZVRŠUJEMO TUDI OPERACIJE

POSEBEN ODDELEK ZA VSE ŽENSKÉ BOLEZNI IN KOZMETIKO

Sprejemamo od 14. do 20. ure.

ARGENTINSKE VESTI

Uradnikove in delavčeve pravice

E) Prenehanje delovnih odnosov.

1. Odgovor. Toliko delodajalec, kolikor nameščenec, morata, če hočeta odpovedati delovno pogodbo, spoštovati naslednji odpovedni rok: en mesec, če nameščenec nima več ko pet let službe; dva meseca, če je bil uslužben več ko pet let. Odgovor, ki mora biti pisana, se šteje od zadnjega dne onega meseca, v katerem se je služba odpovedala. Tekom odpovednega roka ima nameščenec vsak dan pravico do dveh ur prostosti; to seveda, zagadatelj, da si lahko išče drugo službo.

Če bi delodajalec hotel takoj od slovit nameščenca in ne bi hotel čakati, da poteče odpovedni rok, mu bo moral plačati odgovarjajoči čas: torej en mesec oziroma dva. Odgovarjajočo odškodnino v višini enega ali dveh mesecev plače bo moral dati delodajalec nameščenec, če bo hotel takoj zapustiti službo, ne pa čakati, da poteče odpovedni rok.

2. Odpravnina.

a) Če delodajalec odpusti nameščenca, mu mora plačati za vsako leto, in odlomek leta od več ko 3 mesecev, pol meseca plače, in sicer: srednje plače poslednjih petih let, ali pa srednje plače vseh let službovanja, če delavci uradnik ni bil nameščen vsaj pet let. Kot plača se vsejejo tudi provizije in druga plačila v blagu, stanovanju itd.

Če delodajalec tekom enega leta prekine delo za več ko tri mesece, se nameščenec lahko smatra za od slovljenega ter ima pravico do omejenjene odškodnine. Isto velja za slučaj neupravičenega znižanja plače, provizij itd.

Če preide podjetje v druge roke in ni prejšnji gospodar odpovedal službo svojim nameščencem, kakor določa postava, preidejo zadevne obveznosti na novega gospodarja.

Če delodajalec umre, ima nameščenec pravico do odpravnine zaradi odpovedi.

b) Uslužbenec, ki sam odpove službo, nima pravice do odpravnine, marveč mora, kakor smo videli prej, celo sam plačati odškodnino delodajalcu v slučaju, da bi hotel takoj pustiti službo.

c) Za odškodnino in odpravnino, do katerih imajo nameščenci pravico, ni dovoljen moratorij in tudi zasega (embargo) ne, ter imajo te svote privilegij v slučaju poloma (falimenta).

d) Če nameščenec umre, imajo pravico do odpravnine njegovi sorodniki.

Važna je tudi določba, da se onim, ki so bili uslužbeni še preden bodo stopile v veljavo te nove določbe, prizna pet let službe.

3. Spričevalo. Delodajalčeva dolžnost je, da izstavi nameščencu, ki je bil odpuščen ali pa je sam odpovedal službo, spričevalo, v katerem mora navesti, koliko časa je nameščenec služboval v njegovem podjetju in kakšne posle je izvrševal.

4. Brez odpravnine sme delodajalec odpustiti nameščenca v naslednjih slučajih:

a) če je nameščenec namenoma ali po svoji krivdi povzročil delodajalcu škodo tekom izvrševanja svoje službe, če je kaj poveril ali na drugačen način zlorabil njegovo zaupanje ter je bila njegova krivda sodnijsko ugotovljena;

b) če je nameščenec nesposoben za izvrševanje službe in ni ta nesposobnost nastopila šele pozneje, ko je že del časa bil zaposlen;

c) če je nameščenec brez delodajalčevega dovoljenja delal kuptije

za svoj lastni ali za tuj račun ter je od tega imel delodajalec škodo.

F) Posebne delodajalčeve dolžnosti: Delodajalec mora voditi poseben seznam, v katerega bo zapisoval vse, kar je v zvezi s službovanjem, plačami itd., svojih nameščenec. Ta seznam mora vpisati pri državnem delovnem departamentu (Departamento Nacional del Trabajo).

G) Zavarovanje. Obveznosti v zvezi s sporov veljajo že obstoječi predpisi, bo delodajalec smel prenesti na zavarovalnice, ki bodo od vlade posebej pooblašene v tem pogledu; napram nameščencem pa bo v vsakem slučaju le on odgovoren za odpravnino in odškodnino.

H) Spori. Za postopanje v slučaju sporov veljajo že obstoječi predpisi glede odškodninskega postopanja pri nezgodah na delu. Le za spore, ki bi nastali radi znižanja plač, je poskrbljeno za drugačno rešitev: Delodajalec in nameščenec imenujeta vsak svojega zastopnika; če se ta dva ne moreta sporazumeti, izbereta tretjo osebo, ki potem odloča. Če se pa tudi glede te osebe ne moreta zediniti, reši spor trgovski sodnik. Nameščenec, ali pa oni, ki imajo pravico do njegove odpravnine, ne plačajo v tem slučaju nobenih sodnih stroškov.

Vse te določbe imajo značaj določb javnega prava. To pomeni, da ne more imeti nobene veljave pogodba, ki bi jo delodajalec sklenil z nameščencem in v kateri bi se uslužbenec odpovedal pravicam, izvirajočim iz zgoraj obrazloženih zakonskih določb, katere bodo veljale za vse odslovitve iz službe, ki so se izvršile po 1. avgusta 1932.

Na predlog ministra za nauk in pravosodje, je predsednik Justo odklonil novi zakon, čigar določbe smo zgoraj navedli, in ki bo moral radi tega spet romati v parlament. Vzrok te zavrnitve tiči v dejstvu, da so zakonodajalci določili, da se mora odpravnina izplačati vsem onim delavcem in uradnikom, ki so bili odpušeni iz službe od 1. avgusta 1932. dalje. Veljavnost zakona bi torej segla za več ko celo leto nazaj. Vlada dokazuje, da to ni v skladu z ustavnimi predpisi, ki zagotavljajo nedotakljivost zasebnega imetja. Delodajalcu, ki je n apr. od slovil svojega nameščenca že pred enim letom, bi se naložilo gmotno breme, s katerim nikakor ni računal. Izvrševalna oblast zahteva radi tega, da se ta določba spremeni in se retroaktivnost zakona zmanjša.

Obenem pa vlada poudarja, da je popolnoma prepričana o umestnosti in potrebi ostalih določb, ki bodo zaščitile delavca in uradnika, kar bo narodu pač le koristilo, saj tvorijo delavci in uradniki velik del prebivalstva republike.

TISKARSKI ŠKRAT

je nekoliko prevč zagospodaril v zadnji številki, ker so mu šli na roko nekateri tehnični zapletljaji. Huda je za popravjalca, če se mu na drugem koncu vrstice vrine napaka, ki jo je prepolnil s prvega konca. Vsekakor pa moramo upoštevati dejstvo, da črkostavci ne poznajo našega jezika in jo torej še dobro "režejo."

OSEBNA VEST

Gospa Milica D. Hočvarjeva je položila z uspehom na tukajšnji univerzi izpit za prevajateljico ter prejela zadevno diplomu. Častitamo!

Po žalostnih izgredivih v Córdoba

Grdi napad na socialistične manifestante v Córdoba, o katerem smo poročali prejšnji teden, je izzval v argentinski javnosti upravičeno zgražanje. V nedeljo so pokopali zemeljske ostanke pokrajinskega poslanca Guevare, ki je bil postal žrtev politične nestrpnosti. Ogromna množica se je udeležila pogreba, na katerega so prišla tudi socialistična zastopstva iz vse republike. Pogreb se je izvršil v najlepšem redu.

Oblasti so uvedle preiskavo, da izsledijo krivce. Aretiranih je bilo mnogo oseb. Sodnik je odredil preiskovalni zapor za trojico fašistov, ki so že priznali, da so "streljali v zrak" z namenom, da bi preplašili zborovalce. Oblasti so zaprle tudi prostore cordobske Arg. civilne legije ter argentinskega Fašja.

Potovanje predsednika Justa v Brazil

Kakor je bilo javljeno, je predsednik republike general Justo predal v ponedeljek državne posle podpredsedniku dr. Roki. Ceremonija se je izvršila v vladni palači, kjer so se bili zbrali člani vlade ter drugi vojaški in civilni dostojanstveniki, in je general Justo pred njimi podpisal dekret o predaji. Podpredsednika ni bilo zraven, ker je bolan. Ko so to odpravili, se je predsednik odpeljal s svojim spremstvom na kolodvor na trgu Constitución, kjer ga je pozdravila velika množica občinstva. Z vlakom se je odpeljal v Mar del Plata, kjer se je vkrcal na križarko "Moreno", ki je odplula par minut pred šestimi uro zvečer proti severu. Križarko spremljata na njeni poti tudi eskadra izvidnih ladij in skupina vojaških letal.

ŠTORKLJA

je obiskala družino našega rojaka dr. Koste Veljanoviča, dičnega podpredsednika našega konsorcija. Njegova gospa, iz znane Čeboklijeve obitelji, mu je povila čvrstega sinčka. Tudi mi delimo veselje s srečnim očetom ter iskreno častitamo!

IŠČE SE

Gospod Franc Čeligoj, Est. Dumesnil, Pcia. Córdoba, bi rad vedel za naslov svojega prijatelja, ki se piše Alojzij Skok, je iz Topolca pri Ilirski Bistrici ter se je nahajal pred štirimi leti v bližini Córdoba. Rad bi mu sporočil važne novice.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Sin Dona Alfonza, bivšega španskega kralja, ki je proti očetovi volji poročil hčerko bogatega Kubanca Sampedra. Dvojica, ki uživa mešene mesece ob Zenevskem jezeru, upa, da se bo Don Alfonz potolažil ter prišel v obiske

SOKOL "LA PATERNAL"

privedi v nedeljo, 15. oktobra t. l. 16. uri v dvorani "Salón Buenos Aires", Calle Rioja 452, štiri kvadre od Plaza Once (med ulico Belgrano in Venezuela) Pomladansko veselico s plesom.

Vzpored:

- 1.) "Venček narodnih pesmi", orkester;
- 2.) Dr. Švab: "Še ena", mešan zbor;
- 3.) Ipavec: "Milada", mešan oktet;
- 4.) Oton Župančič: "Z Vlakom", deklamacija;

- 5.) Dr. Ivo Česnik: "Konkordat", burka s petjem v dveh dejanjih;
- 6.) Stanko Premrl: "Narobe Svet", kuplet s spremljevanjem orkestra;
- 7.) Telovadba: Proste vaje, člani;
- 8.) Telovadba: Proste vaje, članice;
- 9.) Skupina: Sokol "La Paternal".

Prosta zabava s plesom
Svira orkester Sokola "La Paternal"

Pristojbina na denarna nakazila

Parlament je delal poslednje dni s polno paro in odobril celo vrsto zakonov, brez sleherne razprave; tako tudi zakonski osnutek za uvedbo posebne pristojbine na denarna nakazila, o katerem smo v daljšem članku spregovorili pred dvema tednoma. Ko se bo zakon proglasil in stopil v veljavo, bo moral torej tudi priseljenc, ko bo nakazal denar svojcem, pustiti pet od sto za državno blagajno. Za druga nakazila zasebnikov pa bo znašala pristojbina 10 od sto. Ta odstotna mera velja tudi za nakup bankovcev pri tukajšnjih menjalnicah.

ODMEVI UMORA MILIJONARJA ALZAGE

Sodnik, ki je vodil preiskavo glede umora milijonarja Alzage, zločina, ki je močno vzbudil zanimanje tukajšnje javnosti, je odredil preventivni zapor proti Manuelu Camposu, ki je že priznal, da je kriv. Sodnik pravi, da je zločinčeva krivda popolnoma dokazana in je zato tudi odredil, da se storilcu zapleni vse premoženje do sto tisoč pesov.

"ADRESAR"

Tako se imenuje nad dve sto strani obsegajoča knjiga, ki vsebuje preko pet tisoč naslovov in drugih važnejših osebnih podatkov jugoslovanskih priseljencev, bivajočih v raznih državah Južne Amerike. Izdal jo je, po dolgih letih potrpežljivega zbiranja in urejevanja, poznani novinar g. Josip Subašić, ki je s tem izvršil res koristno in potrebno delo. "Adresar" je skrbno sestavljen in vsak naš rojak bo našel v njem mnogo podatkov, ki ga bodo zanimali.

Knjiga stane \$ 1.50 ter se prodaja v uredništvu "Naroda", pri "Banco Germnico" in "Banco Holandés".

Bivša ruska velika kneginja Marija potuje po Evropi kot poročevalka raznih ameriških listov.

CERKVENI VESTNIK

CERKVENI KOLEDAR

8. oktober — osemnajsta pobinkošna nedelja — slovenske božje službe na Paternalu, Avalos 250, po navadi dopoldne ob desetih in popoldne ob štirih.

CERKVENA KRONIKA

Zakrament svetega krsta je prejel v župni cerkvi na Avalos 250 Emilij Cole, na misijonu v José Ingenieros pa Marija Fornasarič. Obema želimo vse najboljše.

Bratovščini Zivega rožnega venca je pristopilo takoj prvi dan šest bratov in devet sestra. Ena je pristopila iz bratovščine v Tolminu, ki šteje po njenem zadržanju 162 (sto dva in šestdeset) skupin po petnajst članov in članic! Bodisi ustmene, bodisi pismene priglase sprejema do nadaljnjega Slovenska katoliška misija Avalos 250, Buenos Aires.

Naročila iz notranjosti je pošiljati na sledeči naslov: Josip Subašić, Reconquista 268, Buenos Aires; za poštino treba v tem slučaju dodati 50 centavov. Znesek, tudi v znamenju, naj se pošlje v priporočeni vismu.

STOLPCI NAŠEGA LISTA SO ODPRTI

za vse naše organizacije. Društvene vesti in objave za prireditive je pošiljati na Uredništvo Novega lista Buenos Aires, Calle Reconquista 268

★ SLOVENCİ DOMA IN DRUGOD ★

VESTI IZ DOMOVINE

Pomoč brezposelnim

V začetku avgusta je bila objavljena v Službenem listu dravske banovine uredba o bednostnem skladu, s katerim bodo oblasti skušale olajšati položaj brezposelnih, ki jih bo, kakor računajo, pozimi v sami dravski banovini preko dvajset tisoč. Za kritje izdatkov, ki so proračunjeni na devet milijonov dinarjev, se pobirajo od julija t. l. izredne davščine. Z denarjem bednostnega sklada se bodo vzdrževale in preuredile stare ceste ter gradile nove, izvršile se bodo melioracije, regulacije hudoornikov itd., približno en milijon dinarjev pa je določen za prehrano onemoglih brezposelnih in njihovih rodbin ter kot prispevek k vzdrževanju javnih kuhinj in humanitarnih ustanov.

Obvezno zavarovanje zoper točo

bodo uvedli v dravski banovini, kjer povzročata toča skoro vsako leto občutno škodo (lani 27 milijonov, predlanskim pa celo 46 milijonov dinarjev.) Zavarovalni prispevki se bodo plačevali v obliki vsako leto posebej določene doklade k osnovnemu davku na zavarovana zemljišča.

Tragična smrt narodnega poslanca

Prve dni septembra se je smrtno ponesrečil narodni poslanec mioniškega sreza Jovica Kandič. Mudil se je po opravkih v Beogradu in je z večernim vlakom odpotoval domov. V bližini postaje Ripanj je brzkone hotel na stranišče, pa je menda v temi zgrešil vrata in padel z vlaka. Prišel je pod kolesa, ki so ga popolnoma razmesarila. Njegovo truplo so našli še le naslednje jutro na progi.

"Pravda" in "Politika"

Beograjska "Politika" je tožila lastništvo in uredništvo dnevnika "Pravde" zaradi klevete in žalitve in je bila v tej pravi pred beograjskim sodiščem izrečena sodba, po kateri je lastnik in urednik "Pravde" g. Damjan Sokić obsojen na dva meseca zapore in na 14.000 Din denarne kazni. Do tožbe je prišlo zaradi tega, ker je "Pravda" očitala "Politiki", da je padla na nivo malomeščanskega lista in da njena naklada od 100.000 in še več izvodov dnevno ni samo navadna izmišljotina, temveč še kaj več. Na zahtevo "Politike" je morala "Pravda" letos februarja sicer objaviti popravke z izjavo strokovnjaške komisije, da znaša tiraža "Politike" tudi letos vedno nad 100.000 izvodov dnevno in da njena tiraža tudi v prejšnjih treh letih ni bila nikdar izpod 105.629 izvodov. Ker pa so se napadi na "Politiko" od strani "Pravde" tudi po objavi tega popravka ponavljali, je "Politika" vložila tožbo.

Naši ljudje v Sibiriji

Kakor poročajo iz Dolnje Lendave, se je po 16 letih oglasil svoji ženi Katarini iz Rusije Štefan Zemljak. Leta 1915, je prišel v rusko ujetništvo. Od onega časa ni bilo več glasu od njega. Vsi so mislili, da je umrl.

Njegova žena se je vdrugeč poročila ter ima iz novega zakona troje otrok, sedaj pa je vdova. Štefan je delal v nekem sibirskem rudniku, nedavno pa je zvedel, da je konec svetovne vojne. V pismu pravi, da je v Sibiriji še mnogo naših ljudi ter da upa, da se bo kmalu mogel vrniti v domovino.

Volkulja je napadla pastirje

V okolici Gline v savski banovini je volkulja napadla pastirje, ravno ko so bili zbrani, da poiščejo svojo južino. Med njimi je bil tudi sedemdesetletni stari Luka Mitrović. Volkulja je planila nanj, mu izpraskala oči in obraz, potem pa se je lotila pastirčkov. Neki deklici je potegnila kožo z glave ter jo po obrazu grozno opraskala, nekega pastirčka pa hudo ogrizla, Seljaki, ki so prihiteli oboroženi s sekirami, so zverino preganjali in ubili. Ranjeni pastirčki so bili prepeljani v Karlovec, kjer se zdravijo.

Strašna avtomobilska nesreča v Sarajevu

Na strmi ulici zgornjega dela Sarajeva, na tkzv. Kovači, se je dogodila nenavadna avtomobilska nesreča. Na precej strmim ovinku je nekemu tovornemu avtomobilu odrekla zavora in je zdrvel pred gostilno Nikole Nahoda, kjer je bilo postavljenih več miz in so sedeli trije meščani. Naenkrat so bili ljudje in stoli pod avtomobilom, ki se je preko njih zaletel v nasprotni vogal in tam prevrnil. Eden gostov je bil takoj mrtev, drugi je pozneje težkim poškodbam podlegel v bolnici, tretji je hudo ranjen, pa tudi šofer nesrečnega avtomobila je dobil hude poškodbe. Nesrečo je z nasprotne strani ulice opazovalo mnogo pasantov, ki so ob kratkih trenutkih nesreče onemeli od groze.

★ ★ ★ ★ ★ ☆ ★ ★ ★ ★ ★

Križarka "Richmond", ena izmed severnoameriških vojnih edinic, ki čuvajo ameriško interese na Kubi, kjer se še ne ve, kaj se bo izcimilo iz sedanje zmede

Naši v Severni Ameriki

V naselbini Greaney je preminila znana rojakinja Barbara Globočnik. Le nekoliko dni prej je umrl njem mož Franc. To je na pokojno vplivalo tako, da se ji je omračil um. Poslali so jo v bolnišnico, kjer je boleznijo podlegla.

V rudniku Conemaugh se je smrtno ponesrečil rojak France Dremelj, doma iz Drage pri Višnji gori. Star je bil 54 let, v Ameriko pa je dospel pred 30 otrok leti. Bil je skrben oče svojih Dremelj je bil več let brez dela in šele pred par tedni se mu je posrečilo, da je dobil delo v rudniku. Že tretji dan pa se je pri delu smrtno ponesrečil. Skupno z očetom je delal tudi njegov sin Rudolf, ki je prvi na šel očeta mrtvega v rudniku.

Iz kraja Osage poročajo, da so tamkaj pod železniškim mostom našli mrtvega Jožeta Ravnarja, doma iz Moravč. V Chicagu je preminil rojak Janez Stonič, prvi predsednik Slovenske narodne podporne jednote. Dolgo let je bil bolan in je mnogo trpel. Pred 22 leti ga je zadel mrtvoud, pred tremi leti pa so se pojavile komplikacije in ni mogel več iz postelje. Stonič je bil po rodu iz Otovca pri Črnomlju. V Chicagu je prišel leta 1885, in je bil eden prvih slovenskih naseljencev. Zapuščena žena, tri odrasle sinove in dve hčeri, brata Jakoba v Kaliforniji in sestro v Chicagu.

?

KAKO

bi se naročili na naš list? NIČ NI LAŽJEGA

Pošljite svoj naslov na: NOVI LIST, Reconquista 268 Buenos Aires

~~~~~

VESTI S PRIMORSKEGA

Tri nove konfinacije — Žalostna usoda našega združništva — Tudi "zvestoba" nič ne pomaga — Obmejne izkaznice — Spopad z orožniki — Smrtna kosa

Pred par meseci je tržaška policija aretirala skupino slovenskih omladinašev, med katerimi je bila tudi gospodica Danica Goljevščekova iz poznane in ugledne tržaške družine. Minevali so tedni in tedni, izvedeti pa le ni bilo mogoče, kaj prav za prav nameravajo fašistične oblasti proti gospodici Goljevščekovi. Končno pa se je koncem avgusta razširila vest, da je tržaška pokrajinska komisija obsodila geno. Danico na dve leti konfinacije. Preživeti jih bo morala v mestecu Avegliano, blizu Potenze.

Izmed ostalih areirancev sta bila obsojena na konfinacijo tudi Slavoj Rebec in Miro Stopar, oba iz Trsta; prvemu so prisodili pet let, Stoparju pa dve leti.

Drago Milic, ki je bil zaprt ob enem z zgoraj navedenimi, je bil izpuščen na svobodo, a so mu naprtili strogo policijsko nadzorstvo.

Goriški Mont (zastavljalnica in banka) je prevzel aprila meseca vipavsko posojilnico in hranilnico, ki je bila ena največjih rajfajzenovk v deželi (1 milion 200.000 vlog.) Bivši člani morajo še pet let davati nemejeno poroštvo. Ko so fašisti uničili Zadržno zvezo, so zadali smrtni udarec tudi posojilnicam, ki so zgubile z Zadržno zvezo svojo hrbtenico!

K poročilu o statistiki dolgov na Goriškem dostavimo, da je dognala 120 milijonov iz vknjiženih dolgov. V deželi biva okoli 160.000 oseb kmečkega stanu. Na vsako osebo pride torej nekako 750 lir hipotek, na 5-člansko družino 3750 lir. Navadne manualne dolgove pa cenijo na 150 o/o hipotekarnih, tako da pride vseh dolgov na petčlansko družino 5 do 6 tisoč lir. Vrednost denarja in breme dolga je zdaj silno poraslo. Krava, ki je vrgla pred 10 leti 2000 lir, vrže zdaj 300 ali 400 lir, to je petino nekdanje vrednosti. Družina, ki se je zadolžila svoj čas za 3 govela, mora zdaj vračati 10 do 12 goved samo kot glavnico. nič ne pomaga, kaže naslednji slu-

Da pri Italijanih niti "zvestoba" kaj: Karol Reja iz Kozane v Brdih, je služil pri karabinerjih že celih 12 let. Kljub svojemu dolgemu in zvestemu službovanju pa ni prišel daleč naprej. Pripravljali se je za izpit, da postane brigadir. Kljub temu, da je fant inteligenčen, je pri izpitu padel: 1. ker je Slovenec in mu ne zaupajo brigadirke časti; 2. ker ima zaročenko v Jugoslaviji in so mu predstojniki nenaklonjeni že radi tega, ker dobiva pisma z jugoslovanskimi znakami. To pa zadostuje za — nezanesljivost. —

Kakor javljajo, so italijanske oblasti pobrale posebne izkaznice onim, ki imajo svoja posestva tudi na jugoslovanski strani. Te izkaznice so dale pravico lastniku, da si je nakulil v Jugoslaviji določeno količino živin in drugega, kot kavo, sladkor, moko. Zdaj tega ne smejo več. Morda hoče fašizem s to ukinitvijo izkaznic zboljšati položaj trgovine?

"Slovenec" poroča, da je bilo v Markovščini pod matarsko občino, v drugi polovici julija opasilo in ples.

Ob policijski uri so karabinerji zahtevali, da se mladina razide. Fantje so se ustavljali in zabavljali, orožniki pa so jih začeli razganjati in obdelovati s kopiti svojih pušk. Tedaj so vinjeni fantje nstopili tudi s silo in enega orožnika dobro natepli. Orožniki so se zatekli v neko hišo, ki so jo fantje dalj časa s kamenjem bombardirali. Še tedaj, ko je en orožnik ustrelil skozi okno, niso odnehali, ampak se skrili za hišni vogal. Ko se je moč zavžite pijače nekoliko polegla, so se srditejši počasi porazgubili. Pozneje je bilo pet zaprtih. Taki so sadovi desetletne kulturne pustošitve v Julijski Krajini.

"Slovenec" javlja: Na Libušnjem, v planinskem rajju S. Gregorčiča, je v torek 29. avgusta nenadoma za vedno zatisnil svoje mlade oči g. Zoran Rejec, tamkajšnji kurat.

G. Zoran Rejec je bil doma iz Ko barida. — Gimnazijske študije je končal na gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano, teologijo pa je dovršil v Gorici, kjer je bil leta 1931 posvečen v mašnika. — Radi zrahlanega zdravja je nastopil svoje prvo službeno mesto v bližini domačega kraja, da bi mu bili lahko takoj ob strani njegovi domači. Toda glavni državni pravdnik v Trstu ni hotel privoliti v njegovo namestitev, zato pokojni sploh ni prejel plače. Navezan je bil na dobro srce svojih vernikov.

G. Zoran je bil mehka in idealna duša, ki se je vsa posvetila Onemu, ki ga je pozval v svoj vinograd. Zrtvoval se je za blagor svojega trpečnega ljudstva. Komaj je zastavil svoje mlade moči v vinogradu Gospodovem, že ga je Bog poklical k sebi v boljše domovino.

Vsem, ki so ga poznali, zlasti pa tovarišem sošolcem, ga priporočamo v nepozaben spomin in pobožno molitve. Ti, dragi Zoran, pa nemojten spavaj v planinskem rajju S. Gregorčiča.

Bolgarski gostje v Beogradu in Ljubljani

Prve dni septembra je prispela v Beograd večja skupina bolgarskih pravnikov, ki so bili namenjeni v Bratislavo, na kongres slovenskih pravnikov. Izkoristili so priliko, da so si ogledali Beograd ter se seznanili z jugoslovanskimi pravniki. Med gosti so bili najodličnejši juristi in znanstveniki, med njimi bivši pravosodni minister Sadenheht in univerzitetni profesor, brat bivšega ministrskega predsednika, dr. Cankov. Beograjski pravniki so bolgarske goste svečano sprejeli in poskrbeli, da so za časa svojega bivanja v jugoslovanski prestolnici počutili kar najbolje. Na banketu, katerega so jim priredili v hotelu "Srbski kralj", je bilo izrečenih več pomembnih govorov, ki pričajo, da se bolgarska inteligenca vedno bolj nagiba k sporazumu z Jugoslavijo.

V razgovoru z novinarji so najodličnejši bolgarski pravniki izjavili, da so presenečeni nad razvojem in napredkom Beograda, ki ga skoraj ne bi več spoznali. Tudi sicer so na vsej poti opazili, da Jugoslavija naglo napreduje. Vsi, brez izjeme, so izrazili željo, da bi prišlo čim prej do iskrenega sporazuma med Bolgarijo in Jugoslavijo, poudarjajoč, da bi bila to najboljša garancija za mir na Balkanu.

Značilno je, da so ob enem poudarjali, da se v Bolgariji čuti nov kurz v zunanji politiki. V Bolgariji se pripravlja nekaj novega, kar pa se še

ne da konkretno označiti. Mislijo, da je to v neposredni zvezi z nedavnim posetom francoskega državnika Herriota in se sedanjim posetom kralja Borisa v Parizu in Londonu.

Končno so govorniki naglasili, da smatrajo bolgarski pravniki za svojo dolžnost delati na to, da se odstranijo vsi nesporazumi in uresniči želja vseh pravih bolgarskih rodoljubov, da pride do bratskega sporazuma med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Po prirščnem slovesu so bolgarski pravniki v spremstvu jugoslovanske delegacije s parnikom "Aleksander" odpotovali v Bratislavo na kongres slovanskih pravnikov, o katerem upajo, da bo ustvaril tesnejše stike med pravniki krogi slovanskih držav, zlasti pa med Bolgarijo in Jugoslavijo.

V sredo, 6. septembra, je pa posetil Ljubljano večja skupina bolgarskih gospodarstvenikov. Ljubljanske oblasti in prebivalstvo so jim priredili sijajen sprejem na kolodvoru, kjer jih je z vznesenimi besedami pozdravil v imenu mesta podžupan dr. Jarc.

S toplimi besedami se mu je v bolgarskem jeziku zahvalil podpredsednik plovdivske trgovske zbornice g. Kozarev. Ves njegov govor je zvenel v težnji po slovanski vzajemnosti obeh narodov. Ginjen od nepričakovano lepega sprejema je končal z željo, da bi oba naroda delala v skupnem interesu za dobrobit obeh držav. Iz bolgarskih grl je zadonel krepak vzklík: Naj živi Jugoslavija! Naj živi slovenski narod!

Velika množica je sprejela pred kolodvorom bolgarske goste ter jih potem spremljala do hotela "Union", prepevajoč himno "Hej Slovani!"

S hotelovega balkona je množico nagovoril Velizar Pejev. Poudarjal je veliko silo današnjega Slovanstva v svetu in potrebo tesnega zblizanja med Bolgarijo in Jugoslavijo tako v gospodarskem, nacionalnem kakor splošno kulturnem interesu.

Glas naših čitateljev

Córdoba, oktobra 1933

Najprej se Vam zahvaljujem, gospod urednik, za poslano prvo številko "Novega lista", kateri mi jako ugaja, bodisi po vsebini, bodisi po formatu. Takšen list bi moral že pred davnim časom iziti v naši koloniji, da bi bil širil pravo šlogo in bratsko ljubav med našimi izseljenci po širnih deželah te svobodne zemlje. Saj smo sloge in bratstva prav tako potrebni kot vsakdanjega kruha. Marsikateri jeze in političnih ter osebnih prekanj in nasprotstev bi danes ne bilo, da smo od začetka imeli v naši naselbini pravo glasilo, ki bi bilo korakalo po zdravi poti bratstva in vzajemnosti ter ne kolebalo na levo in desno.

Upam in prepričan sem, da je to težko, a izvedljivo nalogo je vzel sedaj na svoja mlada pleča komaj rojeni "Novi list".

Rojaki, rojakinje! Izpolnimo svojo sveto dolžnost s tem, da podpremo po svojih najboljših močeh list, ki je pisan v zdra-

vem duhu, ter da ga širimo med svoje prijatelje in znance. Vsi Slovenci in Slovenke bi morali postati njegovi naročniki in naročnice, posebno oni, ki so v stalnih službah. Čim več nas bo zbranih okrog "Novega lista", tem boljši in popolnejši bo postal.

Dobro vem, da bo marsikateri rojak podvomil, češ da list ne bo dolgo izhajal in da se bo mor-

da z njim zgodilo tako, kakor se s "Slovenskim Domom", ki je že po tretji številki zaspal spanje... pravičnega. Kdor tako misli, slabo misli! V konsorciju "Novega lista" so čislani in ugledni člani naše kolonije, v katere imamo popolno zaupanje in smo jim lahko hvaležni za njih nesebično in požrtvovalno delo, ki so je započeli v naši naselbini z ustanovitvijo prepo-

trebnega "Novega lista".

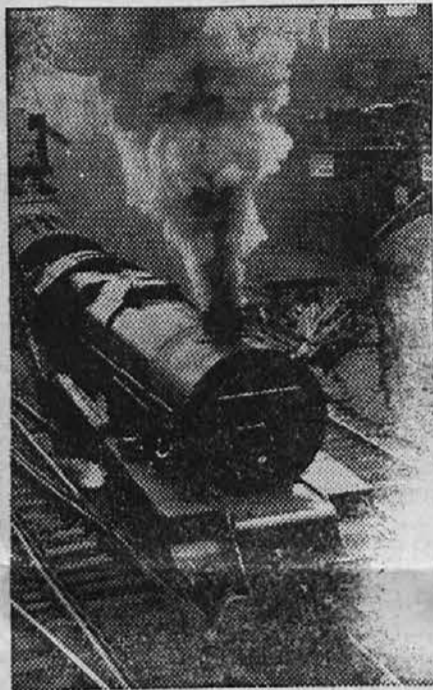
Novorojenemu listu kličem: Na mnoga leta! In le pogumno naprej po začrtani poti sloge in bratstva!

Vam pa, gospod urednik, želim najlepših uspehov, mnogo naročnikov in sotrudnikov!

S to željo in voščilom Vas pozdravljam z rojaškim pozdravom.

"Prvaški"

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Najhitrejša lokomotiva na svetu: V 2 urah in 36 minutah prevozi preko 250 km dolgo pot iz Enstona do Creweja

PODLISTEK

MRKUN

Človek iz Sing Singa

Ko je bil Mr. Reeder odšel v New York radi sleparije, izvršene v škodo Gesslerjeve banke, so ga tam sprejeli kakor kakšnega zelo priljubljenega člana kakšne kraljevsek hiše. Severnoameriški policaji, ki so navajeni videti človeštvo v vseh njegovih čudnih in celo smešnih izrazih, in ki so znani radi svoje vlnudnosti in gostoljubnosti, se niso niti niti radi dolgega plašča, ki smejal niti radi dolgega plašča, ki že zdavna ni bil več v modi ter je imel gufbo gori do vratu, niti radi njegovega visokega in ogletega pokri vala. Spoštovali so in ga vpoštevali, kakor se spodobi za velikega detektiva. Od njegove navidezne bojzljivosti ter od spoštovanja, ki ga je kazal za tuja mnenja, se niso pustili prevariti tako zelo kakor njihovi londonski tovariši.

Ustavil se je tam razmeroma malo časa, vsekakor pa si je ogledal policijske glavne stane štirih velikih mest, jetnišnico v Atlanti ter se je, dva dni pred svojim odhodom, odpeljal z vlakom do Ossininga, stopil skozi jeklena vrata Sing Singa ter pregledal, spremljan od guvernerja, to zanimivo poslopje od podzemskih prostorov do "hiše smrti". "Tu imamo nekega človeka, glede katerega bi bil rad videl, da bi ga bili vi spoznali", je dejal njegov spremljevalec, ko sta bila že prehodila poslopje. "To je neki Anglež,

ki se imenuje Redsack. Ali ste že kaj slišali o njem?"

"Mnogo ljudi je na svetu, o katerih nisem še nikoli nič slišal", je odvrnil Mr. Reeder, "in gospod Redsack je ena izmed teh oseb. Ali je tukaj... hm... za mnogo časa?"

"Za vse življenje", je odgovoril guverner; "in je imel srečo, da je ušel električnemu stolu. Iz treh jetnišnic je že pobegnil, iz Sing Singa pa ne bo... To je najbolj nevaren človek izmed vseh, ki jih imamo v zavodu."

Mr. Reeder se je zamislil ter se popraskal po bradi.

"Hm... rad bi ga bil videl."

"Sedaj to ni mogoče", je smehljajet odgovoril funkcionar. "Zapreti smo ga morali za kazen v posebno celico, ker je skušal ubežati. Mislim, da ga gotovo že poznate. V Združenih državah je bil že trikrat obsojen in ima, po vsej priliki, na vesti več zločinov nego katerikoli izmed ostalih jetnikov, ki so zaprti med temi zidovi..."

Mr. Reeder je žaslosten odkimal. "Jaz še nisem našel na svetu zločinca, o katerem bi bil mogel reči, da je nadarjen človek", je zamišljeno nadaljeval. "Redsack?... Pa je res škoda, da ni izvršil svojih zločinov na Angleškem!"

"Zakaj?", je vprašal guverner, ki so ga bile te besede nekoliko začudile.

"Ker bi že bil mrtev", je dejal Reeder ter globoko vzdihnil.

To se je bilo dogodilo nekoliko let po vojni in tekom zime ko odhodi parnikov niso tako redni. Njegov

parnik, je imel odpluti štirin dvajset ur kasneje, nego je bilo določeno, in ta čas je Reeder uspešno izrabil s tem, da je obiskal obveščevalni urad newyorške policije, kjer se je popolnoma posvetil proučevanju spisov, ki so se nanašali na nevarnega Redsacka.

Res se je šlo tu za zelo spretnega človeka. Vse njegove slike so bile popačene, ker je pri vaskem slikanju drugače kremžil obraz, kar je vsekakor čudno. Ni bilo baš mogoče reči, da je Anglež; rodil se je bil v Vancouverju, vzgojen je bil v Londonu, imel pa je takšno preteklost, da mu je bilo zagotovljeno spoštovanje in uvaževanje s strani vseh zločinskih krogov, kakršnegakoli naroda in panoge.

Mr. Reeder je moral priznati, da si je to le nerad storil, da je imel guverner prav; zakaj ta človek je na vsak način že dokazal, da ima talent. Bil je spreten in neusmiljen. Podatki so jasno govorili v tem pogledu.

Mr. Reeder je odpotoval naslednjega dne o polnoči. Ko je ves eleganten v svoji precej pisano barvani pižami, legel v posteljo, pač niti od daleč ni slutil, da se nahaja pet krovov pod njim, zaposlen pri kotlih, mž, katerega je bil pustil v kazenski celici sing-singske jetnišnice. In, kar je še bolj čudno, listi niso prinesli nobene vesti, ki bi bila v zvezi s tem vznemirljivim dogodkom.

Ko je guverner, pri poslavljanju, z nekakšnim obžalovanjem ponavljal: "Pa je res škoda, da ne morete

videti Redsacka... jutri bo prišel ven", je pravilno prerokoval, dasi se tega ni zavedal.

To je bil najbolj drzni in senzacionalni beg izmed vseh onih, za katere se vedeli v Sing Singu. Bil je tem bolj zanimiv, ker se je izvršil brez sleherne priprave. Dogodil se je nekega oblačnega in veternega popoldneva, ob uri, ko so jetniki izvajali svoje obočajne vaje na prostnem dvorišču jetnišnice. Opazovali so, z razumljivim začudenjem, manevriranje nekega manjšega zrakoplova vojne mornarice, katerega je bil neugoden veter zanesel nad Hudson, in ki si je prizadeval, da bi spet dobil pravo smer. Nenadoma se je bilo moralo nekaj pokvariti, ker se je plinohran na sredji pogreznil ter je zrakoplov začel naglo in posevno padati. Vrv, ki je visela od njega, je šla preko zida jetnišnice, taknila tla, in mož, ki je bil najbližji, jo je zgrabil. V tistem hipu je padel z gondole velik kup balasta in zrakoplov se je naglo dvignil ter odnesel s sabo Redsacka. Ali je hotel pomagati zrakoplovcem, ali pa je v tem uzrl blagohotno roko Previdnosti — nič gotovega ni mogoče reči. Čuvaji so presenečeni ostrmeli in niti na misel jim ni prišlo, da bi sprožili svoje puške proti visečemu klopčiču, katerega je neslo preko njihovih glav in ki jim je kmalu izginil izpred oči.

Zrakoplov je plul preko Hudsona, zaneslo ga je v notranjost Jerseyja, kjer se je počasi in rahlo spet začel bližati zemlji.

Redsack se je spustil na tla. Na-

hajal se je blizu neke majhne vasi-ce. Ob kraju ceste je stal turistični avto, zapuščen in precej pokvarjen. Pol ure kasneje se je to vozilo ustavilo pred vrati neke banke, v neki vasi, in človek, ki je imel v roki samokres, katerega je bil našel v omenjenem avtu, je stopil iz njega ter prekoračil vrata bančnega poslopja. Manjkala je ena sama minuta do zapretja banke in zato sta bila v poslopju samo blagajnik in knjigovodja. Ta je imel iti na dopust in je imel za mizo majhen kovčeg. Redsack je čez nekaj časa prišel spet ven s kovčegom v roki, s približno šest tisoč dolarji, z dvema avtomatičnima pištolama Coltovega sistema, kateri je bil našel v nekem predalu, ter s površnikom, ki ga je bil vratar pustil v kleti, kamor je Redsack zaprl oba uradnika. ki sta bila postala žrtvi njegovega držnega podjetja.

Pri prvi priložnosti je zamenjal jetniško uniforma z delavsko obleko, vrgel kovčeg v jarek ter hodil deset milj do new-jerseysekega predmestja, kjer je najel vozilo.

Predstavljal, si je, da policija gotovo že išče človeka, oblečenega v najboljše odelo okradenega knjigovodje ter da se vsi popisi sklicujejo na to obleko. Nič ni vedel, kaj bo počel, dokler ni prišel v New York, in slučajno na pomol, na katerega je bil privezan parnik, ki je imel čez nekaj časa odpluti proti Evropi. Od tega hipa dalje se je Redsacku zdelo vse zelo lahko.

(Nadaljevanje v prih. štev.)

★ ZA POUK IN ZABAVO ★

Kako se razumejo živali

Če hoče pes iz hiše, praska tako dolgo po vratih, dokler mu jih ne odpremo. Isto se dogaja, če hoče v hišo. Nekateri psi cvilijo, če hočejo ven, in lajajo, če hočejo noter. Ti glasovi so vsi tako značilni, da jih mora razumeti vsak pametni gospodar.

Drug primer nam dajeta petelin in koklja. Če je petelin našel nekolično zrn ali mastnega črva, sporoča to svojim kokošim z vabečim glasom, dokler ne prihitijo — običajno še z udarjanjem peruti. Če pa izpusti petelin svarilen glas, ga kokoši takoj ponovijo, napravijo nekolično previdnih korakov in se ogledujejo po tleh ali pa stegnijo vratove, kakršen je bil pač svarilni klic. Petelin ima po naziranju strokovnjaka prof. Bastiana Schmid najmanj tri svarilne klice z različnim pomenom. Tudi koklja vabi in svari na podoben način. In njene klice piščeta takoj razumejo ter se po njih ravna. Umevanje teh klicev z njihovim različnim pomenom jim je prirojeno, saj imajo piščeta sama, že preden se izvalijo, dva do tri različne glasove. Eden med temi je čivkanje, ki izraža poželenje, drugi izraža bolečino in ga čujemo v trenutku, ko se trudimo spraviti mladiča iz jajca. Pri tej priliki nastanejo neredko majhne krvavitve, na katere reagira z značilnim bolestnim glasom.

Kar velja za piščeta, velja tudi za druge domače in divje živali, ki se same od sebe naučijo svojega jezika in razumejo v velikem delu celo govorico živali drugih vrst.

Kokoši valijo prav tako dobro svoja lastna kakor tuja jajca, n. pr. račja. A mlade račke, ki jih je izvalila, reagirajo na njene vabilne in svarilne klice natančno tako kakor piščeta. Samo v eni točki ne sledijo klicem svoje kokošje rednice. Ta se namreč zaman prizadeva, da bi jih spravila od vode in z vode, kamor jih vleče naravni instinkt. Prav tako razumejo ptice, ki jim je kukavica podtaknila svoje jajce v gnezdo, odpiranje in zapiranje kljuna, s čimer zahteva mlada podtaknjena neprestano hrane. Zgodí se pa lahko, da ostavi mlada kukavica predčasno gnezdo svojih rednikov in prosjači potem hrano pri pticah tuje vrste, ki ob tem času pitajo svoje mladiče. Ker to prosjačenje ni zaman, moramo sklepati, da razumejo tudi te ptice govorico kukavičjega mladiča.

Kar se tiče vprašanja, da-li mladič s to "mimiko" svojega kljuna ve, kakšen bo uspeh, ali pa, da jo vrši povsem nagonsko, odgovarja omenjeni učenjak, da se to prosjačenje vrši naravnost mehanično. Pri mladih kukavicah, kakor tudi pri nedoraslih vranah je opazoval, da so odpirale kljune ne samo takrat, ko je šel kakšen človek mimo njihove košarice (bile so navajene sprejemati hrano iz človeških rok), temveč tudi tedaj, če je šel mimo pes ali kakšna druga žival, ki ji ni moglo niti od daleč šiniti v glavo, da bi lažnemu mladiču dala jesti.

Kako se v ostalem živali med seboj dobro razumejo navzlic različnim govoricam, nam kažejo številni primeri v naravi, kakor primer lastavice, ki jo zasleduje kakšna u-jeda. Ptica se v nevarnosti oglasi s celo vrsto enako zvonečih prestrašenih glasov, nakar ne priletijo samo druge lastavice, temveč tudi kavke, vrani, šoje in kar je drugih ptic v bližini, da odpodijo roparico. Zajci, srne in različne gozdne ptice

dobro razumejo svarilne klice šoj, zato je lovec tako slabe volje, če sreča na svoji poti šoja. Kajti šoja dobro pozna sumljivega moža in gozdne živali dobro vedo, kaj jim preti, če se oglasi nje klic.

Tudi nižje živali imajo svojo govorico in sicer glasovno kakor s kretnjami. Mravlje imajo n. pr. nemo, toda zelo razvito in pomembno govorico s pomočjo tipalk, ki jim izražajo s hitrejšimi in počasnejšimi gibi in s posebnimi legami vse, kar hočejo sporočiti svojim tovarišicam. Brez te govorice bi bila visoka organizacija mravljske države sploh nemogoča.

Koliko posameznih glasov, sporočil, občutkov, "besed" imajo živalske govorice? Prof. Schmid pravi, da je pri kokoših ugotovil 13 različnih glasov, pri petelinih 15, pri pseih preko 30, pri mladi čaplji 11. Zajci in kunci poznajo le en do tri glasove. "Besedni zaklad" živalske govorice pa nima nobenega opravka z inteligenco živali. Kokoši imajo prilično prav toliko raznih glasov kakor najbolj razvite opice, a vendar so te neprimerno inteligentnejše od njih. Živalska govorica je pač nekaj povsem drugega nego človeška. V človeški govorici se izraža ves razvoj človeškega rodu in njegove duševnosti, ta govorica se razvija s človeško duševnostjo vred, v živa govoriva pa se očituje nekaj primitivnih početkov in vsa zaostalost živalske "duševnosti". Ljudje se morajo svojega jezika šele naučiti, živalim je za vse življenje prirojen — a tudi omejen.

Nekaj o dimu, plinih in drugih vojnih sredstvih

Če smemo verjeti zgodovinarjem, so poznali že praljudje učinek strupenih plinov, ki pa so jih uporabljali samo pri lovu na živali. Suho listje in dračje so zažigali pred votlinami, da so iz njih izvalili divjačino. V tem postopku je res nekaj, kar spominja na moderno plinsko vojno. Iz direktne vojevanja pa vemo, da so oblegovci mest in utrdb požigali sovražnikove objekte z žveplom, ki je bilo pome-

★ ★ ★ ★ ★

16-letna Roza Berkshire iz Texasa, kjer so jo proglasili za "kraljico lepote". Njen oče je državni podtajnik v washingtonskem finančnem ministrstvu.

šano s katranom in drugimi primesi. Podobna sredstva so rabila že Spartancem v peloponeških vojnah, torej 400 let pred našim štetjem.

Plutarh poroča v svoji biografiji rimskega vojskovodje Kvinta Sertorija o naslednjem dogodku v španski vojni. Da bi primorali španske branilce k vdaji, je zapovedal rimski poveljnik Konij, naj nanesejo v bližini sovražnikovega taborišča velikanske kupe pepela. Kmalu nato je začel pihati severni veter ter odnesel pepel proti sovražniku. Da bi še povečal učinek napada, je izdal Konij ukaz, da morajo jezdit skozi pepelni oblak vo-jaki na konjih. Napad je tako prestrašil Spance, da so njih branitelji napol oslepele in z vnetji v grlu odnehal ter se predali napadalcem.

V tej zvezi se lahko omenimo tako zvali "grški ogenj", ki je rabil zlasti Bizantincem v obrambi. Ta ogenj je bi svojevrsten po neznosnem smradu, ki ga je razširjal ter je ohromel bojno moč napadajočih ali branečih se čet.

Neki turški časnik, ki izhaja v Carigradu, je zbral gradivo o plinski vojni v prošlosti. Po zaključkih, ki jih je objavil, se zdi, da čisto po krivici prisojamo strahote plinske vojne moderni dobi. Poraba kemikalij v vojni pri sovražniku ni nova. Že v stari zgodovini so se vojevalci posluževali teh sredstev, ki so danes popolnejša kakor kdaj prej.

OPERACIJE ZVERI

Že med ljudmi se najdejo bolniki, ki jih je zelo težko zdraviti in negovati. Tem težavnjši je ta postopek pri živalih.

Vodja newyorškega živalskega parka dr. W. Reid Blair opisuje vse te težave in pravi, da se začne skrb z živaljo takoj, čim dospe na svoje mesto. Živino-zdravnik mora biti neskončno potrpežljiv, hladnokrven in oprezen, da izvrši svojo dolžnost. Vsakemu novemu primerku, ki pride v zoološki vrt, je treba preiskati vse ude, parklje, roge, zobovje in drugo. Če pomislimo, da so nekatere živali zelo divje in tudi nepreudarno agilne, vidimo, da je človek, ki e jih pregleduje, često v opasnosti za svoje življenje.

Newyorški živalski park je dobro opremljen z vsemi potrebščinami za lečenje in pregledovanje svojih pacientov. Ima svojo bolnišnico z internimi in kirurškimi dvoranami, z operacijsko dvorano, dietetično kuhinjo, lekarno, karanteno itd. Seveda ne manjka tudi prepotrebni in koristni eksperimentalni laboratorij.

Zdravila dajejo živalim v koških sladkorja ali v tabletah, ki s oprevlečene z žolico, v podobi slaščic ali navidez nedolžnih bananah, ki jih imajo skoraj vse živali rade. Zelo težko pa je prehranjevanje živali po operacijah. Za poživitev teka dajejo živalim vsakovrstne delikatese. To seveda traje le kratek čas, kajti živali kmalu znajo, da to ni njih prava hrana in jo zavračajo. Pri operacijah omamljajo živali s kloroformom, narkotizirajo jih z etrom. V primerih potrebe jim tudi injektirajo morfij.

LETNIH \$ 5.—

ni mnogo za dober in zanimiv list velikega formata

NAROČITE SE!

HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD VESTNEGA IN ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA, ZATECITE SE NA

CLINICA MEDICA CANGALLO DR. A. GODEL

Zdravi ravnatelj dr. A. GODEL

Specijalisti za sigurno in hitro zdravljenje BLENORAGIJE - KAPAVICE

AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJ. ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMSKIH NAČINIH

SPOLNE (606-914) - Krvne in Kožne Bolezni

ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČEN
Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno spanje — Specijalisti za pljučne, srčne, jetrne, živčne in reumatične bolezni.

ŽARKI X - DIATERMIJA - ANALIZE

Govori se slovensko,
Sprejemanje strank od 9. do 12. in od 15. do 21. — Ob praznikih od 9. do 12. ure.

Calle Cangallo 1542

DOCK SUD

(Prov. Buenos Aires)

Calle Facundo Quiroga 1441

nasproti komisarije

EDINA NAŠA SLOVANSKA LEKARNA

Pojasnilo o vašem zdravju lahko dobite osebno ali pismeno v moji lekarni.

FRANJO HUSPAUR

Restaurant Europeo

EDINO SLOVENSKO ZBIRALIŠČE

Prvovrstna kuhinja

ZABAVA IN PLES VSAKO NEDELJO POPOLDNE

Za obilen obisk se priporoča

LUKA DIVIČ

RECONQUISTA 542

U. T. 31 Retiro 1617

KDOR BOLEHA ZA KAPAVICO

MORA

VEDETI, da:

- 1) Ni priporočljivo zdraviti se na mesečne obroke, ker se na ta način okrevanje samo zavlačuje.
- 2) Ni priporočljivo podvreči se brezplačnemu pregledu niti poslušati brezplačne nasvete, ker se bolniki s tem navadno samo varajo.
- 3) Ne sme dovoliti aplikacijo nobenih injekcij, ker je to zastarel način zdravljenja, ki povzroča razne komplikacije.
- 4) Ne sme jemati zdravil brez izrecnega zdravnikovega predpisa, ker bi si sicer samo zastrupljal želodec in uničeval živce.

OBRNITE SE NA

INSTITUTO MEDICO INTERNACIONAL

BRASIL 923

NIMAMO PRAKTIKANTOV NITI BOLNISKIH STREŽNIKOV

ODPRTO OD 10. do 12. in od 15. do 21. ure

GOSPODARSKE VESTI

Zračni promet v Evropi in Jugoslavija

Dnevno leté stotine letal preko Evrope ter prenašajo desetisoče kilogramov poštnih pošiljatev in na tisoče potnikov. S povprečno brzino od 300 km na uro sekajo letala nebesni svod ter ostavljajo daleč za seboj vsa prevozna srdestva na kopnem in na vodi. Redni zračni promet je še mlad, nima pa v nobeni drugi vrsti prometa resnega tekmeca in konkurenta. Varnost zračnega prometa je v desetih letih postala zelo velika in se je zračni promet sploh v najkrajšem času razvil do neverjetnih mej in razširil po vsem svetu. Če vzamemo kontinente kot celoto, je Evropa, kar se tiče napredka in razvoja zračnega prometa, pred Ameriko.

Najuspešnejše se je razvijal že od začetka zračni promet v Franciji. Pariz je središče posebno važnih zvez na dolgih progah. Potnik zapusti danes Pariz ob 2. popoldne in je zvečer ob 7.15 že v Berlinu. V enem dnevu se prepotuje proga Amsterdam-Bruselj-Barcelona. Iz holandske prestolnice krenejo letala ob 8.45 in prispejo v Barcelono ob 1.20 in je to baš toliko časa, kolikor ga je treba za železniško vožnjo od Zagreba do Beograda. Zjutraj ob 8.30 krene potnik z letalom iz Pariza, 5 ur se lahko mu-di v Londonu, zvečer pa je spet doma v Parizu. Letos od 1. junija je tudi stalna nočna zračna zveza med Parizom in Berlinom, ki pa je za sedaj še namenjena samo poštni službi. Zvečer oddano pismo v Parizu dobi naslovljenec, pa najsi bo v Belgiji, Nemčiji, Skandinaviji, na Finskem ali v Rusiji, že drugo jutro. S progo, ki jo imenujejo 'Strela vzhoda' in ki obratuje od 1. maja, je Pariz v enem dnevu zvezan z Bukarešto ali pa s Solunom. Let iz Pariza v Rim ali v

Benetke traja 12 ur. Ena proga vodi preko Nurnberga in Munchena, druga pa veže Pariz z Ramon preko Curiha in Milana.

Velika je tudi aktivnost angleških zrakoplovnih društev. Proga London-Basel nudi možnost, da se prebivalec Londona v treh urah znajde v Švici, preživi dan v Baselu, k počitku pa se spet vrne v London. Zračni promet v Angliji ni tako in tenziven kakor v Franciji, zato pa imajo Angleži najdaljše zračne zveze. Pot London-Cap je trajala lani 11 dni, sedaj pa samo še 10 dni. Tudi nemška Luft Hansa izkorišča vedno večjo zračno mrežo. Njeni aparati preletijo v poletni sezoni dnevno po 46.000 km ter zvežejo vsak dan 52 nemških in 31 tujih mest. Ekspresna proga London-Berlin, ki traja 5 ur, je namenjena samo pošti in blagovnemu prometu. Zrakoplovna društva severa so tudi zelo živahna in je tako na primer mogoče prispeti v Amsterdam, Hamburg ali Berlin še pred kosilom iz Londona z jutranjim letalom, po kosilu pa v Kopenhagen ali pa v Prago. Stalno obratuje proga Amsterdam-Batavia, ki je najdaljša redna zrakoplovna linija.

Tudi Švica ne zaostaja za ostalimi evropskimi državami. Švicarska zrakoplovna društva vzdržujejo progo Curih-Milano preko Alp, ki prevažajo poleg potnikov tudi pošto in blago. Ta proga je zvezana s progami v Pariz in London in iz Milana v Rim. Stalno obratuje tudi proga Curih-Milano-Dunaj, ki je med poletjem podaljšana do Ženeve. Švica je v neposredni zračni zvezi z Barcelono, Londonom, Berlinom, Bukarešto, Solunom in Rimom. Švicarsko mrežo so dopolnili Italijani, ki izkoriščajo 1400 km dolgo direktno progo Rim-Berlin, za katero je potrebno 9 ur in pol. V projektu je tudi proga Benetke-Tripolis z 12urnim letom. Rim je

zvezan z zračnimi progami s Španijo, Tunisom, Grčijo, Turčijo in z državami centralne Evrope.

Naša država je za kopni promet ključ vzhoda in so se baš zaradi tega tudi obračale osvojevalne želje Nemčije in Avstrije v toliki meri na naše pokrajine. Na daljni vzhod vodi le malo zračnih zvez preko naše zemlje ker so izpeljane v glavnem preko Italije, Jadranskega morja in Aten proti severni Afriki. Preko Jugoslavije pa gredo zračne proge za bližnji vzhod in je naša država v neposredni zračni zvezi z vsemi evropskimi državami. Zvezo Jugoslavije z evropskimi središči vzdržuje naše društvo za zračni promet Aeroput, deloma pa Aeroput v kooperaciji z zrakoplovnimi društvi drugih držav. Letala Aeroputa so zvezala prestolnico z vsemi važnimi središči države v najkrajšem času in nam tako ta izborna ureditev zračnega prometa v lastni državi obeta, do bodo v kratkem vodile vse zračne poti proti bližnjemu in daljnemu vzhodu preko našega področja, ker so ta pota najkrajša.

MALI OGLASI

Traductora Pública Nacional — Milica D. Hočevnar, dipl. na tuk. univerzi, se priporoča za vsakovrstne prevode, pravomočne pred tuk. oblastmi. Tucumán 586, U. T. 31 (Retiro) 3168.

Foto "Dock Sud". — Marko Radalj, specialist v mod. silkanju. Za vsakih šest slik daruje eno veliko v barvah. Facundo Quiroga 1275, Dock Sud.

ŠIVILJA — MODISTKA izdeluje po najnovejši modi suknje, jopiče, obleke fantazija in plesne toalete. MARIJA KOJANEC CALDAS 1370 dpt. 3 (nasproti nemškega pokopališča Chacarita).

NIČ VAS NE STANE

nam pa pomagajte:
Opozorite svoje znance na
"NOVI LIST"

ZA KRATEK ČAS

Zadnje besede kvartopirca.

Kvartopirec je ležal v zadnjih zdihljajih. "Oh", je vzdihovala njegova žena, "koliko časa si ti izgubil z neumnimi kvartami." "Da, da", je stokal nesrečnik, "zaradi tistega presnetega mešanja."

ANEKDOTA

Bernard Shaw se je v nekem listu nekoč hvalil, da se izvrstno razume na kuhanje kave. Kmalu potem je prejel pismo nekega podeželskega župnika s prošnjo, da bi mu poslal recept. Shaw je to storil, a je pripomnil: "Upam, da se v resnici zanimate za moj recept in da ne gre samo za taktiko lovca za avtogrami, ki bi si na ta način rad dobil moj podpis." Župnik je s tega pisma izrezal podpis in ga poslal Shawu z besedami: "Ker Vam hočem dokazati, da se zanimam resnično za Vaš recept, Vam tu vračam, kar Vi po vsej priliki brezmejno cenite, a kar je zame brez vrednosti."

Krojačnica in trgovina

z vsemi moškimi potrebščinami. Na izbero Vam nudimo po zmernih cenah vsakovrstno angleško blago, kakor tudi vsake vrste vzorce.

Sebastjan Mozetič

Calla OSORIO 5025 - PATERNAL

PREKOMORSKA POŠTA

Iz Evrope bodo prispejali:
V oktobru:

7. — Highland Brigade
8. — Massilia
9. — Oceania
9. — Campana
12. — Asturias
13. — Almeda Star
13. — Conte Grande
13. — Madrid
16. — Monte Olivia
18. — Lipari in Cabo San Antonio
21. — Zealandia in H. Patriot
24. — General Artigas

Proti Evropi bodo odpluli:

- V oktobru:
10. — Massilia
  13. — Monte Rosa
  13. — Oceania
  15. — Campana
  18. — Asturias
  19. — Highland Brigade
  19. — Almeda Star
  20. — Madrid in Pr. Maria
  25. — Lipari

VREDNOST DENARJA

Banco de la Nación je večeraj plačeval: računal:

za:	100	100	100
100 dinarjev	5.10	6.10	
100 lir	20.60	22.90	
100 šilingov	43.30	49.30	
100 čl. kron	11.15	13.—	
100 peset	34.75	36.40	
100 USA-dolar.	247.—	284.—	
100 fr. frankov	15.30	17.—	
1 funt šterl.	11.90	13.40	
100 nem. mark	93.55	103.55	

Dr. J. HAHN

ŽENSKÉ BOLEZNI — BELI TOK — NEREDNO PERILO, BOLEZNI MATERNICE, JAJČNIKA, NOTRANJE BOLEZNI: ŽELODČNE IN MOŠKE BOLEZNI: KAPAVICA

Tucumán 2729, esq. Pueyrredón

Klici na dom: U. T. 47 Cuyo 7601
Sprejema od 3. do 8. zvečer
NIZKE CENE

Instituto Médico 339 Callao 339

Dr. Renoulin

Bivši zdravnik v bolnišnici Salavery, V. Sarsfield in v bolnišnici Alvear.

Vodi osebno zdravniški zavod CALLAO. Vse klijente zdravijo zdravniki specialisti

SIFILIS. 606—914. — Moderno zdravljenje.

KAPAVICA. — Moderno zdravljenje brez bolečin. Prostatitis, vnetja in spolne bolečine.

KRVNE BOLEZNI. — Slaba kri — Šibkost.

SRCE. — Srčne napake — hibe.

ŽELODEC. — Čreva — kislina — jetra.

Pri želočnih boleznih se odpravi njihov vzrok. Zdravljenje po načinu profesorja Glassnerja, zdravnika dunajske univerze.

KOSTNE BOLEZNI. Sušica.

REVMATIZEM in OBISTI. Kila — zbadanje.

GRLO, NOS, UHO. Zdravljenje mrzlice.

ŽENSKÉ BOLEZNI. Maternica, jajčnik, čiščenje (posebni oddelek).

OTROŠKE BOLEZNI. Rakitis — otrpelost.

NERVOZNOST. Glavobol.

Žarki X — Diatermia — Ultravioletni žarki

LABORATORIJ ZA KRVNE ANALIZE — Wasserman — Tur — Izpuščaji — lišaji.

Lastni sanatoriji z nizkimi cenami. — Operacije za vse bolezni: jetra, obisti, želodec, maternica, spolovilo

GOVORIMO SLOVENSKO

Urniki: od 10. do 12. in od 15. do 21. Ob nedeljah in praznikih od 9 do 12.

PREGLED \$ 3.—

339 Callao 339

IZPLAČA SE VAM OBISKATI

BANCO COMERCIAL DEL PLATA

AVDA. DE MAYO 652 - U.T. 33-1333 - BUENOS AIRES

KO HOČETE NALOŽITI DENAR ALI GA
NAKAZATI. KO HOČETE KUPITI VOZNE
LISTKE, KREDITNA PISMA ITD. TER

VEDNO

Ko rabite kakršnokoli pojasnilo v bančnih
poslih. Dobili boste vse potrebne nasvete in
navodila

v

SLOVENSKEM ODDELKU